

Ἡ Ρόζα ἦτο ἡδὴ ὠραία κόρη δεκαεξαέτις, δραστήριος καὶ ἐργατική. Καλὸς τις γέος τοῦ χωρίου ἐζήτησε τὴν χεῖρα της παρὰ τοῦ λοχίου, καὶ ὁ ἐφημέριος ὅστις τὴν ἐβάπτισε μικρὰν, νύλῳγησε καὶ τὸν γάμον της.

— Τίς θὰ τὸ ἔλεγεν — ἐπανελαμβάναν ἐν συγκινήσει οἱ γηραιὸς στρατιώτης καπνίζων τὴν πίπεν του καὶ θαυπεύων τὸ ὠραῖον τεκνίον ὅπερ εἶχε γεννηθῇ ἐκ τοῦ γάμου ἐκείνου — τίς θὰ ἔλεγε ποτε, ὅτι ἐνῶν τὴν πενίαν μου μετὰ τῆς ἰδικῆς σου πενίας, θὰ ἐγίνονμην σχεδὸν πλούσιος, χάρις εἰς ἐσέ, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου μου;

ΗΧΩ

ΔΙΑ ΠΑΓΟΠΕΔΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΟΛΟΝ

Ἐντὸς τοῦ ἔαρος τούτου πέθησεται εἰς ἐνέργειαν σχέδιον περὶ ἐκδρομῆς εἰς τὸν βόρειον πόλον διὰ παγαπεδίων. Ὁ νορβηγὸς ἀθλητὴς Ράϋσεν μετὰ τινῶν ἄλλων, ὅι ἀποπειραθῶσι νὰ διέλθωσι διὰ παγοπεδίων τὰς ἀπειάντους χιονοσκεπεῖς πεδιάδας τῆς Γρουνλανδίας. Πλούσιός τις ἔμπορος προσέφερε τὰ εἰς τὴν ἐπιχειρήσειν ἀναγκαῖα χρήματα, ὁ δὲ κ. Ράϋσεν εἶναι πεπεισμένος περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς.

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Ἀναμνήσεις ρώσου διδασκάλου

(Ὑπὸ Ἰβάν Μπουκνῶφ)

(Συνέχεια)

Τὴν προτεραίαν τῶν Χριστουγέννων ὁ Μαξιμάς ἐπεφορτίσθη νὰ συνοδεύσῃ ἀποστολὴν σίτου εἰς τὸ διυλιστήριον. Ὁ ἐπιστάτης παρέλαβε τὴν σίτον καὶ ἔδωκε τὴν ἀπόδειξιν πρὸς τὸν Μαξιμᾶν, ἵνα τὴν φέρῃ εἰς τὸ λογιστήριον. Ὁ λογιστὴ ἐσημείου τὴν ἀγορὰν εἰς τὸ βιβλίον· ὁ Μαξιμάς ἤκολούθει μετὰ προσοχῆς τὴν γραφίδα, ἥτις ἔτρεχε ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν γραφὴν, δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτοῦ καὶ ἀνέκραξε περιχαρῆς.

— Ἐδιάβασα τὴν ἐγγραφήν!

— Αἶ! πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος· εἶδες ὅτι ἔγραψα τὸ ὄνομά σου...

— Εἰθέρῳ νὰ διαβάζω!

— Διάβασέ μου αὐτὸ, εἶπεν ὁ λογιστὴς δεικνύων αὐτῷ σελίδα τινά.

Πορφυρεὺς ἐκ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς, ὁ Μαξιμάς ἀνέγνωσε.

Ὁ ὑπάλληλος, σπουδᾶς ἐν τινι γυμνασίῳ, ἔλασεν ἐν διαφέρον εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην.

— Γράψε μου κατὶ.

— Ὅλα τί;

— Ὁ, τί σου πέρασῃ ἀπὸ τὸ κεφάλι.

Ὁ Μαξιμάς ἔγραψεν: «Εἰςέυρω νὰ διαβάζω καὶ νὰ γράφω, ἀλλὰ δὲν εἰςέυρω ἀριθμητικὴν.» Ἡ χεὶρ ἦτο ἀρκούντως βεβαία· ὁ διδάσκαλος ἐφάνη εὐχαριστημένος.

— Τί θὰ κίμης; ἡρώτησε.

— Δὲν εἰςέυρω. Εἰπέτε μοι τί πρέπει νὰ μάθω τώρα.

— Τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν γραμματικὴν. Ἄλλ' αὐτὰ θὰ σοῦ φανῶν δύσκολα.

— Δὲν φοβοῦμαι τὴν μελέτην, φάνει νὰ θέλῃ ὁ Θεὸς νὰ καταλαμβάνω.

— Ἐχeis κίνενα νὰ σε ὁδηγῇ;

— Κάνενα.

— Προσπάθησε μ' ὅλα ταῦτα. Ἄν ἀπάντησῃς δυσκολίας, ἔλα ἐδῶ, καὶ ἐγὼ θὰ σε βοηθήσω.

Ὁ Μαξιμάς μόνον ἀριθμητικὴν ἐσυλλογίζετο. Δὲν ἐτόλμει νὰ κάμῃ λόγον περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν του. Γνωρίζων ὅμως ὅτι ὁ μὴλωρ εἶχε χρηματιστὴν λοχίαν, εἰς τὴν σύνταγμα καὶ ὅτι ἐγνώριζε γράμματα, μετέβη κυριακὴν τινὰ εἰς τὸν μύλον, ἐν ᾧ εὔρε τὸν παλαιὸν στρατιωτικὸν ἐνδεδυμένον ὠραῖον ἐρυθρὸν ὑποκάμισον καὶ ἐσωκάρδιον ἐξ ἀτλάζιου μετὰ κουβίων ἀνοικτοῦ χρώματος· ἐκάθητο ἐν τῷ θερμότητι καὶ καθαρωτάτῳ δωματίῳ τοῦ πίνων τέϊον. Θὰ εἶχε εἶπῃ πολὺ ἐξ αὐτοῦ, διότι τὸ πρόσωπόν του ἦτε ἐρυθρὸν καὶ παχέως ἀρόμῳ· ἰδρῶτος ἔαρεν ἀπὸ τοῦ θαλέως ἐρρυτιδωμένου μετώπου του. Ὁ Μαξιμᾶς ἔστη ἐπὶ τοῦ οὐλοῦ.

— Τί με θέλεις; ἡρώτησεν ὁ μὴλωρ, ἀπομάσων τὸ πρόσωπόν διὰ κεντημένου μακτροῦ.

— Θέλω νὰ σε παρακαλέσω κάτι τι, Πέτρε Σαβελιέβιτς.

— Τὸ βλέπω· τί χρειάζεσαι;

— Ἀκούσα πῶς ἔχεις μίαν ἀρθ... Ἦθελα νὰ σε παρακαλέσω νὰ μοῦ τὴν δανείσῃς.

— Θέλεις νὰ μελετήσῃς;

— Ναι, Πέτρε Σαβελιέβιτς.

— Ἐχω μίαν, εἰν' ἀλήθεια, ἀλλ' εἶναι πολὺ μεγάλη διὰ σέ. Δὲν εἶναι διὰ τοὺς χωριάταις. Καὶ ἐγὼ ἔως νὰ τὴν μάθω ἰδρῶσα καὶ ξειδρῶσα.

— Φθάνει νὰ τὴν πάρω, καὶ ὁ Θεὸς θὰ με βοηθήσῃ...

Ἄν δὲν τὴν χρειάζεσαι, δανείσέ μοι τὴν, σέ θερμὰ παρακαλῶ. Ὁ μὴλωρ δὲν ἐσκέπτετο.

— Χρὶ! νὰ σοῦ τὴν δανείσω... Ἀλλὰ μοῦ στοιχίζει ἀκριβὰ!

— Ἄν μοῦ τὴν χάσῃς;

— Σοῦ ὀρκίζομαι πῶς δὲν θὰ τὴν χάσω, ἔσπευσε νὰ εἰπῇ ὁ Μαξιμάς.

— Ναι, ἀμ δέ! Ἀφῆσέ μου τοῦλάχιστον τὴν ζώνην σου...

Ἦξε παρατήρησις ὅτι ἦτο καινευχῆς.

— Μετὰ χαρᾶς. Νὰ τὴν.

Ὁ πρῶν λοχίας ἡσχύνθη.

— Ὅχι, κράτησέ τὴν καὶ πάρε τὸ βιβλίον. Βλέπω πῶς δὲν εἶσαι κλέπτης. Νὰ θυμᾶται ὅμως διὰ τὴν χάσῃς.

Ἦθελαν νὰ τὴν δώσω εἰς ἕνα ρούδι. Καὶ εἰλήγαγε ρυπαρὸν βιβλιάριον ὀπισθεν τῶν εἰκόνων.

— Νὰ, εἶπε καὶ καλὴ ἐπιτυχία!

Τὴν ἐσπέραν ὁ Μαξιμάς ἤνοιξε τὸ βιβλίον. Ἐπεγράφετο: Ἀριθμητικὴ, Μέρος Δεύτερον, Κλάσματα. Τὴν ἡσάν ἀρὰ γε αὐτὰ τὰ κλάσματα; Ἀπὸ τῆς πρώτης πειλὸς κατελήφθη ὑπὸ ἀποθαρούνσεως. Εἰς μάτην προσεπάθησεν, οὐδὲν ἀπολύτως ἐννόει! Ὁ πατέρας μου λοπὸν εἶχε δίκαιον, ὅταν ἔλεγεν ὅτι ἀφ' οὐ ἐγεννήθηκα χωριάτης, δὲν θὰ εἰμπορέσω νὰ μάθω!

Εἰς ἄκρον ἐκοπίασε μέχρι τῆς ἐπομένης κυριακῆς, καὶ ἦν μετέβη πρὸς τὸν λογιστὴν, εἰπόντα αὐτῷ, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν τῷ ἤρμοζε.

— Πῶς! δὲν εἰν' αὐτὸ τὸ βιβλίον; εἶπεν ὁ Μαξιμάς δεικνύων τὸν τίτλον, τὸ ἐναντίον, ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ μάθω.

— Σοὶ λέγω ὅτι αὐτὸ τὸ βιβλίον δὲν σοὶ ἀρμόζει τώρα. Ἐρεῖ το δεύτερον μέρος, ἐν ᾧ ἔχει ἀναγκὴν τοῦ πρώτου, τὸ ὅποιον θὰ ἐνοήσῃς χωρὶς πολλὴν κόπον, καὶ ἔπειτα θὰ πάρῃς αὐτό.

Ὁ Μαξιμάς ἐπέστρεψε παρηγορημένος.

Δὲν ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ εὐκαιρία ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ γρατὰ οἶκο ὅμως ἀπῆλθε καὶ ὁ Μαξιμάκος ἐπεφορτίσθη νὰ μεταβῇ ἵνα ἀγοράσῃ τὰ διὰ τὴν κηδείαν χρειώδη, τὸ βελ-ῦδον ἵνα καλύψωσι τὸ φέρετρον, καὶ λευκὸν βαμβάκερον ὑφάσμα. Ἰππεύσας καλὸν ἵππον, ἐβῆσεν εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ τὸ τέλος ταύτης· οἱ ἔμποροι ἡτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὴν χωρίον, ἀπέχον δεκαπέντε βέρστια. Ἐνθα ἐτελείτο πανήγυρις. Συναντήσας πλανόδιον πωλητὴν βιβλίων ἀφίππευσε.

— Γιὰ τίς μου, μπάρμπα, μήπως ἔχεις Ἀριθμητικὴν ἢ ν, Πρῶτον Μέρος, νὰ μοῦ πωλήσῃς;

— Ἐχω, παλληκάρι μου, ἔχω.

— Νὰ τὸ ἰδῶ.

— Ἄν ἀγοράσῃς, ναί, γιατί βιάζομαι καὶ ἔως ποῦ νὰ τὰ λύσω χάω καιρό.

— Ὁ ἀγοράσω, ἀλλὰ δεῖξέ μου μόνον.

Ὁ πωλητὴς εὗρε τὸ βιβλίον. Ἦτο ἀκριβῶς τὸ τοσοῦτον διακῶς ζητούμενον Πρῶτον Μέρος.

— Καὶ πόσο κάμει;

— Θὰ μοῦ δώσῃς δεκαπέντε κοπέκια, γιὰ νὰ τελειώσω τὴν ἡμέρα μου.

Ὁ Μαξιμάκος μόνον τρία εἶχεν ἰδικὰ του κοπέκια.

— Θέλεις νὰ πάρῃς τὰ χειρόκτια μου; προὔτεινε τῷ πωλητῇ.

Οὗτος ἐξήτασε τὰ χειρόκτια του, ἅτινα εἶχον πλέξη ἓν πινιμονή, καὶ ἡ ἀτυχὴς Αἰκατερίνη τὰ εἶχεν ἀγοράσῃ ἀπὸ τῆς σαράκοντα κοπεκίων.

— Μὰ τί τὰ χρειάζομαι ἐγὼ αὐτὰ, ἀπεκρίθη ὁ πωλητὴς. Δὲν ἔχεις λοιπὸν παράδες;

— Τρία κοπέκια μόνον ἔχω, μπάρμπα.

— Καὶ θέλῃς κί' ὅλα ν' ἀγοράζῃς βιβλία! Ἀς ᾄδῃς τέλος πάντων, δός τα. Δὲν ἤθελον νὰ λύσω τὰς πράγματιές μου γιὰ τίποτε.

Τοιοιουτρόπως ὁ Μαξιμάκος ἀπέκτησε τὸν πρῶτον τόμον του. Ἐφερε τὸν δεύτερον πρὸς τὸν μυλωθρόν.

— Αἰ; εἶπεν οὗτος, θέλουν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νεανίου, ἔμειναν πολλὰ πράγματα αὐτοῦ;

— Τίποτε, Πέτρε Σαβελιέβιτς.

— Δὲν 'ς τὸ ἔλεγα ἐγὼ! Ἀπ' οὗ δὲν ἔμειναν ἔμενα!

Ὁ Μαξιμάκος ἤρθε νὰ μελετᾷ τὴν ἀριθμητικὴν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἡλικίου μεθ' οὗ εἶχε μάθῃ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν. Κατ' ἀρχὰς ἐξέμαθε τὸ βιβλίον του ἐκ στήθους· ἀλλ' ὁ λογιστής, ὃν μετέβη νὰ συμβουλευθῇ, τῷ ἐξηγήσεν ὅτι τοιοιουτρόπως ἔπρεπε νὰ μάθῃ μόνον τὰ γράμματα. Ἡ ὑπόθεσις προύγερσε γοργότερον. Κατὰ τὸ Πάσχα, εἶχεν ἐκμάθῃ τὸ πρῶτον μέρος. Πρὸ παντὸς προὔτιμα τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἀφαίρέσεις. Πόσον ἦτο καθυπερήφανος διότι ἠδύνατο νὰ ἐξετάζῃ τὴν ἀκριβείαν τῶν λογαριασμῶν τοῦ ὁποῖου δ' ἐπιστάτης παρουσίαζε πρὸς τὴν Μαρίαν Κωνσταντινίδαν! Τόσον δυνάτο ἦτο, ὥστε ὁ ἐπιστάτης ὡμολόγησεν ἡμέραν τινα δημοσίᾳ ὅτι ὁ Μαξιμάκος ἐγνώριζε περισσότερα αὐτοῦ. Ἡ ὁμολογία αὕτη ἦτο ἡ πρώτη ἀμείψις τοῦ καλοῦ νέου.

Ε.

Μετὰ τὸ Πάσχα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ κυρία του τὸν ἀντιμεψίφεν ἀσθόνως. Ἐναθυμήθη, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον ἀνεψιοῦ τινος, τῇ ἔμειναν πλείστα βιβλία μελέτης ἅτινα διέταξε νὰ καταβιβάζωσι, νὰ τὰ ἐκκονίσωσι καὶ νὰ φέρωσιν εἰς τὴν αἰθρὺσαν ἐν ᾗ εὐρίσκετο ἡ κυρία. Ὁ Μαξιμάκος ἀνέμενε παρὰ τὴν θύραν. Ἡ Μαρία Κωνσταντινίδνα ἐξελέξατο καὶ ἐδώρισε τινὰ πρὸς τὸν Μαξιμάκον.

— Πάρε τὰ, εἶπε, διὰ νὰ μ' ἐνθυμεῖσθαι. Ἔσο τίμιος, μὴ πίνῃς ποτὲ ραχὴν, μελέτησον... καὶ ἴσως ἐπιτύχῃς.

Οὗτος ἔχαριτέιζε καὶ εὐεχίᾳ καὶ ἡσθάνετο αὐτὸν ἀδέξιον καὶ ἡλίθιον ὅτε ἔλαβε τὰ βιβλία.

Ἀπεφάσισε τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ κρύπτηται πλέον συνειδήτας ν' ἀναγινώσκῃ, τῷ ᾧ τὸ ἀδύνατον πλέον νὰ πράξῃ ἄλλως· διότι δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ τὰ βιβλία. Ἀφικόμενος εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, κατελήφθη ὑπὸ ἀνησυχίας. Ἐθῆκε τὸ θέμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἔδωλόν.

— Ἡ κυρία μοὶ ἔδωκεν αὐτὰ τὰ βιβλία, εἶπε, βιβλία μελέτης. — Διάδασέ τα, μοὶ εἶπε, θὰ γείνης ἄνθρωπος.

Ἀλλ' οἱ λόγοι τῆς κυρίας οὐδεμίαν ἐντύπωσιν παρήγαγον.

— Ἡ κυρία λοιπὸν σὲ ἀγαπᾷ περισσότερον ἀπὸ τὸν πατέρα σου; εἶπεν ὁ γέρων συνωφενοῦνς. Πρόσεξε τί κάνεις!

Τὴν φωνὴν ταύτην ἡ ὑπόθεσις ἔμεινεν ἐδῶ, πρὸ πάντων δὲ ὁ Μαξιμάκος ἔθῃκεν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς τὰ εἰκοσι ροῦβλια. Κατὰ τὰ Χριστούγεννα εἶχε φέρῃ σχεδὸν ἅλλα τόσα.

Δευτέρα πάλιν συνήφθη μεταξὺ τῶν νέων καὶ τῶν γερόντων. Ὁ Μητροφάνης δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ υπομείνῃ αὐτά.

Ὁ υἱὸς του ἐπανῆλθεν ἄλλοις· αἱ φωναὶ καὶ τὰ ἄγρια βλέμματα δὲν τὸν ἐφόβιζον πλέον. Ἡ Αἰκατερίνη φυσικὰ ἦτο μὲ τὸ μέρος τοῦ συζύγου της. Οὗτος τῇ ἐνέπιστεύθη τὰ βιβλία του, ἅτινα ἐκλείδωσεν ἐν τῷ κιβωτίῳ της, καὶ ὁ νεανίας ἐξηκολούθει νὰ μελετᾷ κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του, ἵνα μὴ ὁ πατὴρ του δυσαρεστήται· ἀνεγίνωσκε κατὰ τὸ πρόγευμα καὶ ἔλαμβανε τὸ βιβλίον τοῦ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐπὶ. Μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅταν ἅπαντες κατεκλίνοντο, ἀπεσύρσε καὶ οὗτος, λέγων ὅτι ἤθελε ν' ἀναπαυθῇ κατὰ τὴν θάμνυν καὶ ἐκεῖ ἀνεγίνωσκε, κρύπτων τὸ βιβλίον του, καὶ κλείων τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον. Μετὰ μίαν ὥραν ἐξηγήσει τὸν πᾶντα του καὶ ἐπανήρχιζον ὁμοῦ τὴν ἐργασίαν.

Ὅταν ἐπανήρχοντο ἐξελεύοντες τὸν ἵππον, ἐτακτοῖσι τὰ πάντα καὶ ἤρχιζεν οὖν ν' ἀναγινώσκῃ μετὰ πάους· ἀνεγίνωσκε μάλιστα τρώγων. Τότε ὁ πατὴρ ὠρρίζετο, ῥίπτων ἄγρια βλέμματα. Ἡ Αἰκατερίνη ἐταπεινῶν τὴν κεφαλὴν, ἡ δὲ μήτηρ, μὴ συγκατοῦσα πλέον ἑαυτὴν, ἐκρέοντο πλετουσὰ τὴν τράπεζαν διὰ τοῦ χειλιαρίου της.

— Μὰ φάγε τοὺλάχιστον καθὼς πρέπει!

Ὁ Μαξιμάκος ἀνεσκήρτα, ἄφνης τὸ βιβλίον καὶ ἔτρωγε γρήγορα, γρήγορα...

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν τοῦ Αὐγούστου, ὁ θεὸς ἔδωκεν υἱὸν εἰς τὸν Μαξιμάκον. Τὸν ἐδάπτισαν ὀνομάσαντες τεύτον Βανιούσαν. Τὸ ἔτος ἦτο κακόν, καὶ ἡ προνοή ἐλλείπειν. Ὁ Κάρλος Ἰδάνοβιτς ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῶν χωρικῶν προτείνων αὐτοῖς νὰ κόψωσιν ἐν τῷ δάσει ὕλα ἅτινα νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἐργαστήριον, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ νὰ λαμβάνωσιν ἓνα πῖθον στεμφύλων. Τοιοιουτρόπως παρήλθεν ὁ χειμὼν καὶ τὸ θέρος.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἡ Αἰκατερίνη ἔτεκε δεύτερον υἱόν. Ἐν ταῦτοις ἡ ψυχρότης ἡδύνατο εἰς πλείστορον μεταξὺ τῶν γερόντων καὶ τῶν νέων. Ὅταν ὁ πατὴρ κατελαμβάνει τὸν Μαξιμάκον ἀναγινώσκοντα, νυνέσσει νυνέσσει νυνέσσει.

— Πρόσεξε! τῷ ἔλεγε, δὲν θὰ ἀναθρέψῃς τὰ παιδιὰ σου μετὰ τὰ βιβλία!

Ἡ μήτηρ τὰ αὐτὰ ἔλεγε καὶ τὸ χειρίσαν ἐδιδάσκοντο τὴν Αἰκατερίνην, ἐπιτιμῶσα ταύτην διότι ἐνεθάρρυνε τὸν συζύγον της εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐσομιανησκούσα ταύτην διὰ τὴν κόπον τῆς πένιαν της. Ἐν συντόμῳ, ἡ ἀτσουφαῖρα ἦτο βαρεῖα, καὶ ἐνδοῦν ὅτι ἡ θύελλα προσήγγιζε τὸν χειμῶνα ἐξερράγῃ. Ὁ χειμὼν οὗτος ἔμεινεν ἀξιωματικὸς καὶ εἰς ἄλλα χωρία ἐκτός τῶν Στρεφόμενων Ἀρκων. Σίτος δὲν ἔγεινεν ἀρκετὰ καὶ δὲν ἦτο μὲν ἀκριβῶς σιτοδεία, ἀλλὰ στενοχωρία καὶ ἀνέχεια. Δὲν ὑπῆρχεν ἐργασία, καὶ οὐδεμία εὐκαιρία ἵνα κερδησῶσι τι. Οἱ Τάσσοι συνέρεον ἐργάζοντο διὰ νὰ φάγωσι, καὶ ἀφῆρουν τὸν ἄρτον ἀπὸ τῶν ἐγγχωρίων.

Ἐσπεραν τινὰ ὁ Μαξιμάκος ἐπέστρεφεν ἀποθεραπευμένος, μὴ κατορθώσας νὰ εὕρῃ ἐργασίαν. Ἡ Αἰκατερίνη ἦλθεν εἰς προὔπαντήσιόν του εἰς τὴν αὐλήν, καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη ὀλολύτιστα.

— Τί ἔχεις, Κατρία, τὴν ἡρώτησε.

— Μ' ἔδειρεν ὁ πατέρας... Μὲ διέταξε νὰ τοῦ δώσω τὸ κλειδί τῶν κατηραμένων βιβλίων... Ἐγὼ ἀνήθηκα καὶ δι' αὐτὸ μ' ἔδειρε...

Ὁ Μαξιμάκος ἐθλίβη μεγάλως.

— Μὴ κλαῖς, πτωχὴ μου γυναῖκα, πᾶμε μέσα, διότι κάμει ψύχρα...

Ὁ Μαξιμάκος ἀφῆρσε τὴν τουλούπαν του χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, χαμαὶ νέων. Ἦτο ἡ

ὄρα τοῦ δείπνου, ἀλλ' ἡ Ματρώνα δὲν ἡτοίμαζε τὴν τράπεζαν. Ὁ Μητροφάνης ἐραπτεν ὑποδήματα, δούθυμος. Ἀπαντες ἦσαν ἐξηγρημένον.

— Εὐρῆκε δουλειά; ἠρώτησεν ὁ γέρον.

— Ὅχι, πατέρα, δὲν εἶναι πούπετα. Ἐπὶ γὰρ εἰς τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία μοῦ εἶπεν δι' ἃ μ' ἔπρεπε, ἀλλ' εἶχε διωγῆ ἕως τώρα πλέον ἀπὸ εἰκοσὶν ὑπὲρ τας.

— Ἀ! δὲν εἶναι πούπετα δουλειά! (Ἐμμεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ υἱοῦ του.) Μηπως ἐκάθισες καὶ εἰσάβασες; σὲ κινεῖν μέρος, ἀντί νὰ ζητήσης; Ὁ πατέρας εἰμπορεῖ νὰ τρέφῃ τὰ παιδιά; βαστᾷ ἀκόμη.

Ὁ Μαξιμὸς ἐσιεῖ αἶθε.

— Καὶ ἐπὶ τοῦ ναυτικῆς μία ἀληθινὴ κλέστρο, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον. Ἀνα τῆς πῆς μία λέξι, σοῦ ἀπαντᾷ δέκα. Πρέπει νὰ εἶς πετάξῃ καὶ ἐξω, εἰς τὸ γιάνι, μὲ τὰ γούρου νόπουλά σας!

Ὁ Μαξιμὸς δυσχερῶς ἐκ τούτων.

— Τί κακὸ ἔκαμαν τὰ παιδιά; εἶπεν ἡ πῆς. Διὰ τί μοῦ τὸ κτυπᾷς ἐτσι; Μηπως καὶ ἐγὼ δὲν δουλεύω;

— Μόνον γιὰ νὰ πληρώνης τ' ἀλάτι! Χρήματα ἔχεις μόνον γιὰ τὰ κληραμένα βιβλία σου. Περιμένα λιγάκι! Ὁ τὰ πιάσω τὰ βιβλία σου!

— Νὰ ἰδοῦμεν, ἀπεκρίθη ὁ Μαξιμὸς, καίτοι ἡ σύ, υἱός σου τὸν ἔβουρ ἀπὸ τῆς χειρίδος.

— Πῶς! Φέρε τὰ ἀμείσως! διέταξεν ὁ πατήρ.

— Ὁ κόσμος νὰ χαλάτῃ δὲν ἔς τὰ δίνω, ἀπεκρίθη εὐθαρσῶς ὁ νεανίας ἐγερθεῖς.

— Δός μοι τὰ ἡ σπάζω τὸ σεντούκι! ἐκραύαζεν ὁ Μητροφάνης, δρεζάμενος πελάκως.

— Σένα θά... εἶπεν ὁ Μαξιμὸς, τοποθετηθεὶς πρὸ τοῦ κιωτίου.

Ὁ Μητροφάνης ἔμεινεν ἄφωνος, ἐκπληκτος, μὲ κρεμαμένους τοὺς βραχίονας. Εἶτα ἐφόρεσε βροδέως τὴν τουλοῦ πέν του.

— Εὐχαριστῶ, εἶπε διὰ συντετριμμένης αὐτοῦ. Καλὴ μὲ πληρώνεις το ψωμί καὶ ἀλάτι ποῦ σοῦ ἔδωκα, εὐχαριστῶ!

Ὁ Μαξιμὸς ἐπὶ τῶν. Ὁ Μητροφάνης ἐξῆλθε τὰ δῆματά του ἡκούσθησαν. Ἐ τῇ δὲ ἡ Ματρώνα ἐτρίβε τοὺς ὀρθοκλύς, θρηνησῶν. Ἡ Αἰκατερίνη, ἐκκυμμένη ἐπὶ τοῦ λίκνου τοῦ δευτέρου υἱοῦ τῆς, ἔκλαιεν, ὁ δὲ συζυγὸς τῆς ἡρώτῃ ἐαυτὸν ποῦ νὰ μετέβῃ ὁ πατήρ του.

Μετ' ὀλίγον ἐξηγήθη τοῦτο. Ἐπανῆλθε, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν μᾶλλον ἀξιοσεβάστων γερόντων τοῦ χωρίου. Οἱ γέροντες οὗτοι, δέκα περίπου ὄντες, ἐχαιρέτισαν τὰς εἰκόνας καὶ ἐκάθισαν. Ὁ Μητροφάνης ἐτοποθετήθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου.

— Λοιπὸν, γέροντες, εἶπε, νὰ γείνηται κρατὶ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ, ὁ ὁποῖος γὰρ τὸ ψωμί καὶ ἀλάτι ποῦ τοῦ ἔδωκα, θέλει νὰ μοῦ σπάτῃ τὸ κεφάλι μὲ τὸ τσεκουρί.

Ἐχαιρέτισε τοὺς γέροντας καὶ ἤρατο νὰ κλαίῃ. Οὗτοι ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν, θωπεύοντες τὰς μακρὰς γενειάδας αὐτῶν.

— Δὲν εἶναι καλὸ πρᾶγμα αὐτὸ, δὲν εἶναι καλὸ πρᾶγμα αὐτὸ, ἐπανελάμβανον.

Ὁ Μαξιμὸς ἠγέρθη ὡσαύτως καὶ ἐχαιρέτισε.

— Ὁ πατέρας μου μὲ τυραννεῖ. Διῶχνει ἐμένα, τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδιά μου. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ!

— Δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα αὐτὸ, Μαξιμὸς, δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα αὐτὸ! ἐπανελάμβανον οἱ κριταί, σείοντες τὴν κεφαλὴν. Δὲν εἰσάσθῃ φτωχοί, δόξα τῷ Θεῷ! Ἐχετε τρία ἄλογα, δύω ἀγελάδες τὶ σὰς λείπει; Ἐπρεπε νὰ χαιρέσθῃ καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ αἰετὶ, τί κάμνετε;

— Αὐτὰ τὰ κατηραμένα βιβλία ἔφαγαν τὸν υἱόν μου, ἐθρῆγει ὁ Μητροφάνης. Δὲν θέλει νὰ δουλέψῃ, ἀλλὰ διαβάσει βλοῦνα, καὶ ἐπάνω ἔς τὸ φαγὶ τοῦ ἀκόμη.

— Μαξιμὸς! ἀκούε τί λέγει ὁ πατέρας σου;

Ὁ Μαξιμὸς ἔλαβε τὸν λόγον.

— Σιεσαστοί μου φίλοι, εἰσεύρετε ἂν ἀπέφυγα ποτὲ τὴν δουλειά. Δὲν πηγαίνω εἰς τὰ χωράφια ἀργότερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οὔτε γυρίζω προτῆτερα. Διαβάζω ὅταν ἔχω καιρὸ,

καὶ δι' αὐτὸ μὲ κατατρέχει ὁ πατέρας μου καὶ σήμερα ἔδειρε τὴν γυναῖκά μου.

Οἱ γέροντες ἐκλινον τὴν κεφαλὴν.

— Δὲν κάμνετε καλὰ, Μαξιμὸς, πρέπει ν' ἀκούσ τοὺς γονεῖς σου. Ὁ Θεὸς τιμῶει τὰ κακὰ παιδιά.

— Τι νὰ κάμω τότε; Ἀγαπῶ τὰ βιβλία. Ἀπ' ἐτοῦ διαβάω, βλέπω καθαρότερα τὰ πράγματα.

Οἱ γέροντες ἀπεκρίθησαν.

— Πάντα πρέπει κινεῖς νὰ μὴ παρακούῃ τὴν βέλῃσιν τῶν γονέων σου. Ταπεινώσου, ὑπάκουον τὸν πατέρα σου εἰσεύρεται πολὺ καλὰ, ὅτι ἔχει καλὴν καρδίαν!

— Εἶμαι πάντοτε πρόθυμος νὰ ὑπακούω, φθάνει νὰ μὴ ἐγγίτῃ τὰ βιβλία μοι.

Ὁ Μητροφάνης ἠγέρθη.

— Νὰ μὴ ἐγγίσω τὰ βιβλία σου! Ὅχι, ποτὲ δὲν θὰ γείνῃ αὐτό. Ὁ τὰ κόψω κομματάκια, κομματάκια, διότι γι' αὐτὰ χάνω τὸν υἱόν μου.

— Καὶ ἐγὼ, ἂν ἐγγίσῃς τὰ βιβλία μου, θὰ ὑπερασπισθῶ, εἶπεν ἡσύχως ὁ υἱός.

— Τὰ ἀκούτε, γέροντες! Πῶς λοιπὸν εἰμπορῶ νὰ κηθήσῃ μαζί του;

Οἱ γέροντες ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν.

Καὶ τὸν πατέρα σου φιδερίζεις ἐτσι; εἶπε τις ἐξ αὐτῶν.

Ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας τὸν διέκοψε.

— Ναί, πρέπει νὰ χωρισθῇτε, εἶπε.

— Φύγε, ἔδωκα ἀμείσως, σὺ καὶ τὰ γουρουνόπουλά σου! ἀνέκραγεν ὁ Μητροφάνης.

Ὁ Μαξιμὸς ἐνεδύετο σιωπηλός· ἡ Αἰκατερίνη ἔδασεν εἰς δέμα ἐνδύματά τινα, κλαίονσα.

— Δὲν θὰ μοῦ δώτῃς τίποτε, πατέρα, γιὰ τοὺς κόπους μου; ἡρώτησεν ἡσύχως ὁ νεανίας.

— Τίποτε. Ὅλα ἔδωκα εἶναι ἰδικά μου. Ἐγὼ τὰ ἀπέκτησα ὅλα! Φύγε μὲ ὅτε φορεῖς, καὶ ποτὲ νὰ μὴ.

— Ὁ! Μητροφάνη, ἰκέτευεν ἡ Ματρώνα, φοβήσου τὸν Θεόν! Ἔναι μεγάλη ἁμαρτία νὰ καταρσῇ καὶ τὸ παιδί σου!

Ὁ Μητροφάνης ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, ἐπὶ πόνως ἀναπνέων. Ὁ Μαξιμὸς καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἐχαιρέτισαν τὰς ἀγίας εἰκόνας. Ἡ Αἰκατερίνη ἐξεκρέμασε τὴν ἰοκλήν τῆς καὶ ἀμφότεροι ὑπακλιθέντες ἐνώπιον τῶν γονέων τῶν ἐξῆλθον τῆς εἰκίας.

ΣΤ'.

Ἦτο νῦν σκοτεινὴ ψυχρὸς καὶ διαπραστικὸς ἄνεμος ἔπνεε, πηγνύων τὰ δάκρυα ἐπὶ τῶν παρειῶν· παχέαις νιφάδες χιόνος ἤρχοντο νὰ πίπτωσιν. Ἐβόδιζεν σιωπηλοί, αὐτὸς μὲν φέρων τὸ κιώτιον καὶ τὸ πρεσβύτερον τεκνον, ἐκείνη δὲ τὸ μικρότερον καὶ τὸ δέμα τῶν ἐνδύματων.

Ἀπαντα τὰ παράθυρα ἦσαν φωτισμένα ἀκόμη· μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τῆς Αἰκατερίνης, κειμένην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου. Ἡ καλύβη ἦτο μεγάλη, σανιδωσκηπῆς, ἀλλ' εἶχεν ὄψιν σκυθρωπὴν, τὰ δὲ τρία πρὸς τὴν ὁδὸν παράθυρά τῆς ἦσαν σκοτεινά. Ὁ πατὴρ ἵστατο ὑπὸ τὴν θύραν, δι' ἧς εἰσῆλθετο τὸ κάρρον· οἱ νέοι τὸν ἐχαιρέτισαν ταπεινῶς.

— Ἐρχόμεθα εἰς σέ, πατέρα, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ὀδύσας.

— Μὰς τὸ εἶπαν ἡ Καυμά ἦλε καὶ μὰς ἐδηγήθη τὰ πράγματα. Δὲν εἶναι καλὰ αὐτὰ ποῦ ἐκάματε. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ σκοτώνουν καὶ τοὺς γέροντας! Ἀλλως τε γιὰ χάρι σὰς δὲν εἰμπορῶ νὰ τὰ χαλάσω μὲ τὸν πατέρα σας. Εἶναι λίγος καιρὸς ποῦ ἐπῆρα δανεικὸ ἀπ' αὐτὸν σιτάρι. Νά!

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, κλείσας ὀπισθὲν τοῦ τὴν θύραν.

Ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁ Μαξιμὸς ἤρχισαν νὰ βαδίζωσιν αὐτίς.

— Μητέρα, κρυνώ, ἐθρῆγει τὸ πρεσβύτερον τέκνον.

Ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ ζητήσωσι σκέπην εἰς τοῦ σκευοφύλακος.

— Καλημέρα, Μαξιμὸς! ἐφώνησε πρὸς τοὺς χωρικοὺς κύπτων ὑπὸ βαρὺ φορτίον χόρτου. Ἦτο φίλος τις τοῦ νεανίου,

ονομαζόμενος Βασίλειος Ροδιόνωφ. Τί κάμνεις αὐτοῦ μέτ' εσεντούκι σου καὶ μετὰ τὰ παιδιὰ;

Ὁ Μαξιμάκας τῷ ἀφηγήθῃ τὰ συμβάντα.

— Τότε ἀπὸ τὸν πενθερὸν σου ἔρχεσαι;

Ὁ Μαξιμάκας ἐμειδίασε θλιβερώς.

— Σὰς ἐκλείπεις λοιπὸν τὴν οὐρά του; Ἔτσι εἶναι! ὅλοι οἱ γέροντες συμφωνοῦν. . . Ἐ! λοιπόν, ἔλα εἰς τὸ ἰδικόν μου σπητι, εἶπε κατόπιν βραχείας σιγῇ.

Ὁ Μαξιμάκας ἐδίσταζε.

— Μὰ δὲν εἰσεύσω. . .

— Καὶ τί θέλεις νὰ μάθῃς; Ἐλ, τοῦ σου λέγω, δὲν θὰ χαλάσῃς τὰ πράγματά μου! Τί ἄλλο καλλίτερο γυρεύεις μετὰ τὰ μωρὰ τὸν ἐρί;

Οἱ ἀτυχεῖς φυγάδες τὸν ἠκολούθησαν.

Ἡ θέσις τῶν ἡττοφωδῶν. Δὲν ἔχον οὔτε ἄρτον, οὔτε χρήματα, οὔτε ἐργασίαν. Ὁ Βασίλειος ἠπεπειράθη νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Μητόρσάνη. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρώτων λέξεων οὗτος τῷ ἐδείξε τὴν θύραν τοῦ μετ' ὄψεων. Ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, ἔζησαν μετ' αὐτοῦ ἐξέρον φιλόφρονες οἱ ἄνδρες. Κατὰ τὴν νύκτα, ἵνα μὴ τὰς βλέπωσιν, ἤρχοντο αἱ γυναῖκες, ἡ μὲν φέρουσα ἄρτον, ἡ δὲ ἀγγεῖον πληρὴς πλιγυρίου, ἡ τρίτη λάχανα καὶ γαιώμηλα. Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας τὰ δῶρα ἔπαυσαν, διότι ἡ τιμὴ τῶν τροφίμων ᾤξηνται εἰς τὴν ἀγοράν.

Νύκτα τινὰ ὁ Μαξιμάκας ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς, διελθὼν διὰ μέσου τοῦ λαχανοκήπου. Ἐσπυρε κατόπιν αὐτοῦ μικρὸν ἔλκηθρον καὶ ἐστρέφετο συγχάκις, ἵνα βεβαιωθῇ μὴ τις τὸν ἔβλεπε. Διῆλθεν ὀπισθεν τοῦ χωρίου, ἐβασίλευσε εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ κατὰ τὴν αὐγὴν, δεκάς βερστίων τὸν ἀπεχώριζεν ἀπὸ τοῦ χωρίου τῶν Στρεφομένων Ἀμμιων. Ἀφίκετο εἰς μέρος τι ὀνομαζόμενον Μπόκκυ, ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθριὸς καὶ οἱ χωρικάι εἶχον ἐγερθῇ. Αἱ μεγάλαί τροχαλῖαι τῶν φρεάτων καὶ οἱ θύραι αἱ ἡνοίγοντο ἵνα ἐξέλθῃ τὰ ζῶον ἐκτρέψον αἱ ἀγελάδες ἐμυκῶντο, τὰ ποιμνία συνωθοῦντο εἰς τὸ ποτιστήριον καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχετο ἐκ τῶν χθαμαλῶν στεγῶν. Ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον εὐπρεπεὺς καλύβης καὶ ἔκοιτο εἰς τὴν αὐτὴν εἰς τὰς ὑάλους, εἰπὼν δὲ τρεπύσης ἐκ συγκινήσεως φωνῇ.

— Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου κάμετε ἐλεημοσύνην!
(Ἐπεται τὸ τέλος)

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

(ὑπὸ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόϊ.)

(Συνέχεια)

Ἀποδίδοντες κατ' ἀρχὰς τὴν δυσκολίαν εἰς μόνην τὴν ἄνοιαν αὐτῶν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀναγνώσεως, ἐπενοήσαμεν μέθοδον μηχανικὴν, τὴν ἀνάγνωσιν δηλαδὴ χάριν τῆς ἀναγνώσεως, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει διαδοχικῶς μετὰ τῶν μαθητῶν. Ἐν τούτοις, δὲν εὐρέθημεν περισσώτερον προχωρημένον, καὶ ἡ αὕτη ἀδυναμία ἐξεδηλώθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ροδιόνωφ. Τὸ θέρος, ὅτε ἡ Σχολὴ σχεδὸν ἀπονεκροῦται, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπιλύσωμεν τὴν δυσκολίαν ταύτην διὰ τοῦ ἀπλουστεροῦ καὶ μάλλον συνήθους τρόπου. Διατί νὰ μὴ τὸ ὁμολογήσωμεν; Οἱ ἡμέτεροι μαθηταὶ ἀνεγίνωσκον πολὺ χειρότερον ἢ οἱ τοῦ ἐφημερίου, εἰς τὸ πέρας τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος. Ὁ νέος διδάσκαλος ἐπρότεινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἀναγνώσεως, καὶ συγκατετίθημεν. Ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ιδέας, ὅτι οἱ μαθηταὶ ὀφείλον ν' ἀναγινώσκουσιν εὐ-

χερῶς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἀνεγράψαμεν ἐν τῇ χρήσει τοῦ χρόνου τὴν μηχανικὴν καὶ προδευτικὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ὑπεχρεώσαμεν τοὺς μαθητὰς ν' ἀναγινώσκουσιν δύο ὥρας καθ' ἑκάστην ἐκ τῶν αὐτῶν βιβλίων. Τοῦτο ἦτο λίαν ἀνετον δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ μίς καὶ μόνη παράβασις τοῦ συστήματος τῆς ἐλευθερίας τῶν μαθητῶν ἐγέννησε ψεῦδος ἐπὶ ψεύδους καὶ λάθη ἐπὶ λαθῶν.

Ἠγόρασεν βιβλία, μικροὺς μύθους τοῦ Ποῦσαι καὶ τοῦ Ἰερσκόβ. Ἐκαμν τὰ παιδιὰ νὰ καθήσωσι ἐπὶ τῶν θρανίων, τὸ ἐν ὀφείλει ν' ἀναγινώσκῃ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, τὰ ἄλλα ν' ἀκολουθῶσι τὴν ἀνάγνωσιν του. Ὅπως βεβαιωθῇ, ἐὰν ἀληθῶς ὅλα ἡκούθουν, ὁ διδάσκαλος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠρώτῃ ἐν ἐξ αὐτῶν.

Εἰς τὰς ἀρχὰς ἡ μέθοδος αὕτη μᾶς ἐφάνη τι λεία. Ἐρχεσθαι εἰς τὸ σχολεῖον—ὅλοι εἶνε καθισμένοι, ὅπως πρέπει ἐπὶ τῶν μικρῶν θρανίων, ὁ εἰς ἀναγινώσκει, οἱ ἄλλοι τὸν ἀκολουθοῦσι. Ὁ ἀναγινώσκων προσφέρει μίαν λέξιν παρατόνως, ὁ διδάσκαλος ἢ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τὸν διορθοῦσι, καὶ ὅλοι ἀκολουθοῦσι.

— Ἰβάνωφ, ἀνάγνωσον σύ!

Ὁ Ἰβάνωφ συλλογίζεται ὀλίγον, καὶ ἀναγινώσκει. Πάντες εἰσιν ἀπερροφημένοι, ἀκούουσι τὸν διδάσκαλον προσφέρουσι κανονικῶς ἑκάστην λέξιν, ἀναγινώσκουσιν ἀρκετὰ καλῶς. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διὰ τριακοστὴν ἢ τεσσαρακοστὴν φορὰν, ἀκεῖται ἐπὶ ἐβδομάδα ὁλόκληρον μετ' ἐν τετυπωμένον φύλλον. Τὸ ἀγοράζειν συχνὰ νέα βιβλία θὰ ἦ λίαν πολυδάπανον· ἄλλως δὲ, τὰ βιβλία τὰ δύναμενα νὰ ἐννοῶνται παρὰ τῶν τέκνων τῶν μουζικῶν περιορίζονται εἰς δύο μόνον: τοὺς μύθους τοῦ Χρὶστοῦ καὶ τοῦ Ἀφανασιέφ.

Πρὸς τούτοις, διὰ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ βιβλίου εἰς μίαν τάξιν, συμβαίνει τινὲς μαθητῶν ἐκ στήθους τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Ὁ ἀναγινώσκων ὁμοῦ ἀποθαρρύνεται ἀκούων διαρκῶς τὴν ἰδικὴν του φωνὴν ἀντηχοῦσαν ἐν τῇ σιγῇ τοῦ διδασκάλου. Ὅλη του ἡ προσοχὴ συγκεντρῶται ἐν προσοχῇ εἰς τὰς τελείας καὶ τοὺς τόνους, καὶ λαμβάνει τὴν ἐξὶν ν' ἀναγινώσκῃ χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ ἐννοῇ εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ βιβλίου, διότι ἀπορροφᾷ ὑπὸ ἄλλων μεριμνῶν. Οἱ ἀκούοντες πράττουσι ἴδιον, καὶ διαρκῶς ἀπασχολημένοι εἰς τὸ νὰ ἐκθῶσιν ἐτοιμοί, ὅταν προσκληθῶσι νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν, σύρουσι μηχανικῶς τοὺς δακτύλους ἐπὶ τῶν γραμμῶν, καὶ ἀνιῶνται. Ἡ ἐννοία ἀναγινώσκουμένου, τοῖς φαίνεται ὡς πρᾶγμα ἀδύνατον, καὶ πότε μὲν τὴν ἀντιλαμβάνουσιν, πότε δὲ δὲ σέρχεται εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ἄτοπον εἶναι ἡ αἰωνία τοῦ δόλου καὶ τῆς παντοφάνειας μεταξὺ μαθητῶν καὶ διδασκάλου πάλη, ὅποιαν ἡ τοιαύτη μέθοδος ἀναπτύσσει, καὶ τὴν ὅλην Σχολὴν μᾶς δὲν εἶχε γνωρίσει ἕως τότε. Ἀλλὰ τὸ μόνον πλεονέκτημα τοῦ τοιοῦτου συστήματος ἀναγνώσεως—ἡ ὀρθὴ προφορὰ τῶν λέξεων—διέφ' ἐντελῶς ἀπὸ τῶν ἡμετέρων μαθητῶν. Ἀναγινώσκοντες ἐπὶ τῶν τοίχων φράσεις, τὰς ὁποίας ἐγράψαν